

Saken mot Quisling, 1945. Retten trodde han var drevet av maktbegjær. Arkivet viser noe annet.

(Foto: NTB)

- De er landets redning

Quislingene var en familiekjær krets. Brevene fra Vidkun flyttet hjemmefra og begynte på gymnaset i 1903, viser det til overmål.

Quislings far var nok en tørrpinne. Men mellom moren, Vidkun og de tre andre søsknene Jørgen, Arne og Esther bølget hengivenheten varmt.

Eneren

I denne krets var Vidkun fra barndommen av eneren, på grunn av sin overlegne intellektuelle begavelse og sine glimrende skolekarakterer.

Hundrevis av brev forteller om beundring og tro. «Gud har gitt deg kraft og styrke til å være redskap til folkets redning. Gud hjelper deg videre i kampen», skrev moren under begivenhetene våren 1932. I tukt og tynt sto hun på, til sin død i 1941. Men la til: «Bare min store gutt nu ikke blir for stor av all hyldesten».

Arne

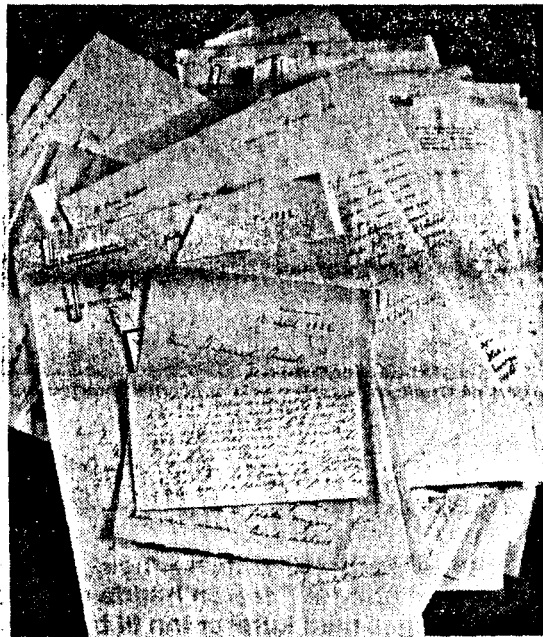
Den yngre broren Arne beundret Vidkun uten grense, og tilbød i 1937 — da NS hadde raknet nesten helt — å dele lønnen sin med ham, «slik at Vidkun kan vie seg helt til sitt verk». At storebror i så fall vil le få bevegelsen på fote og vinne stortingsflertall, tvilte visst den ellers praktiske Arne ikke på. For seg selv ba han om posten som arbeidsminister.

Fra første stund bar emøstingen Quisling genialitetens merke i sin panne for sine nærmeste. Kallet til å redde Norge, bar han sprene til med seg hjemmefra, slik det nå foreligger dokumentert i en brevsamling som spenner over 40 år.

Brevene til politikeren Quisling i tida rundt 1932, viser at «hele landet», «titusener av nordmenn», tilsynelatende sto

bak ham i korstoget mot de revolusjonære. Det var under inntrykk av denne brevflommen at føreren ble til, ved at kallet slo ut i full blomst.

Som en av de mange berørdere skrev: «Lenge har vi sett oss om etter landets redning mot den omseggripende marxisme. Vi har funnet ham nu. De er manden».

Utdrag av takkebrevene til Quisling i 1932. Johan-Bojers hyllet øverst.

Flere nye arkiver

Oslo-mannen «Tom»s samling av over 1000 Quisling-brev, funnet under en papirlinnsamling i 50-åra, er ikke det eneste nye arkivmaterialet som i det siste har kommet for dagen etter vår berømte høyforræder.

Da Maria Quisling døde i 1980, testamenterte hun hele sin og Vidkuns samling av etterlatte papirer til Universitetsbiblioteket i Oslo. De 32 store mappene inneholder nesten ingen brev, men mange manuskripter, inklusive Quislings store filosofiske arbeid om «Universismen» på 743 håndskrevne sider. Det er ikke kjent om noen ennå har lest dette arbeidet.

Fra Hamar

Under en opprydding på Hamar Folkebibliotek høsten 1980 dukket det opp 14 kasser med arkivsakker fra Nasjonal Samling, som straks etter ble overført til riksarkivet i Oslo. I hovedsak dreier dette seg om generalsekretær Rolf Jørgen Fuglesangs arkiv fra tida før 9. april 1940, og de supplerer på vesentlige punkter det materialet som ble konfiskert av politiet i NS' hovedkvarter i mai 1945.

Sluttet å vokse

Innholdet kaster blant annet lys over NS' medlemsutvikling, og viser at partiet i 30-åra aldri hadde flere enn 8500 medlemmer, enda Quisling opererte med tall som «minst 10 000», «rundt 15 000», og stundom «30 000 tilhengere». Arkivet viser forevrig at NS som parti sluttet å vokse alt i 1934. De som ble Quisling-tilhengere i Norge i 30-åra, ble det altså i den korte perioden 1932—34.

«Takk, Quisling»

Man har tidligere trodd at det var nykommere og nalve som fant sine følelser utløst av Quisling. Men tidligere regjeringsmedlemmer, som godseler Mathiesen på Linderud, takket i 1932, for at det «ennu finnes menn i landet som er villig til å våge peisen».

Kjente politikere fra Høyre, Venstre og Bondepartiet ga underhånden beskjed om sin sympati. «De har alle virkelig borgerlig innstillede på Deres side i kampen», medga Bondepartiets Østbye-Deglum.

«Måtte Deres arbeid for å åpne folkets øyne for den revolusjonære fare krones med held», skrev Høyres Henrik Ameln. «Eg er

glad for at du sa folk et sanninga», betrodde Venstres Edvard Os. Da Bonde-regjeringen falt våren 1933, fulgte mange nye takksigelser med håp om «fortsettelse i Deres kamp».

«Fører»

«Og kampen fortsatte. I mai ble partiet Nasjonal Samling stiftet — det som gav Quisling

Henrik Ameln, Høyre-storingsmann som ønsket Quisling lykke til.

mor og far fra Moskva i 20-åra (ingen slike brev er funnet før).

Ti år seinere, i februar 1942, svulmet Quislings arkiv på ny opp av telegrammer og hylletter. Den tyske Reichskommissar i Norge innsatte ham som leder av en ren NS-regjering, hvilket Føreren og hans tilhengere fellaktig tolket som en makt- overtagelse for seg.

Patetisk og hul virker retorikken fra 1942, i forhold til den ti år tidligere. Nå er det medlemmene i et tyskinstallert statsparti som taler. Begeistring i 1932, derimot, var et ekte stemningskred.

maktgrunnlag for å gripe så avgjørende inn i Norges historie under krigen.

Quisling ble Fører, i den omveltning, han hadde spådd måtte komme i Norge, i brev hjem til